

Co je didaktika?

Metoda?

A B C D E F G H

I J K L M N

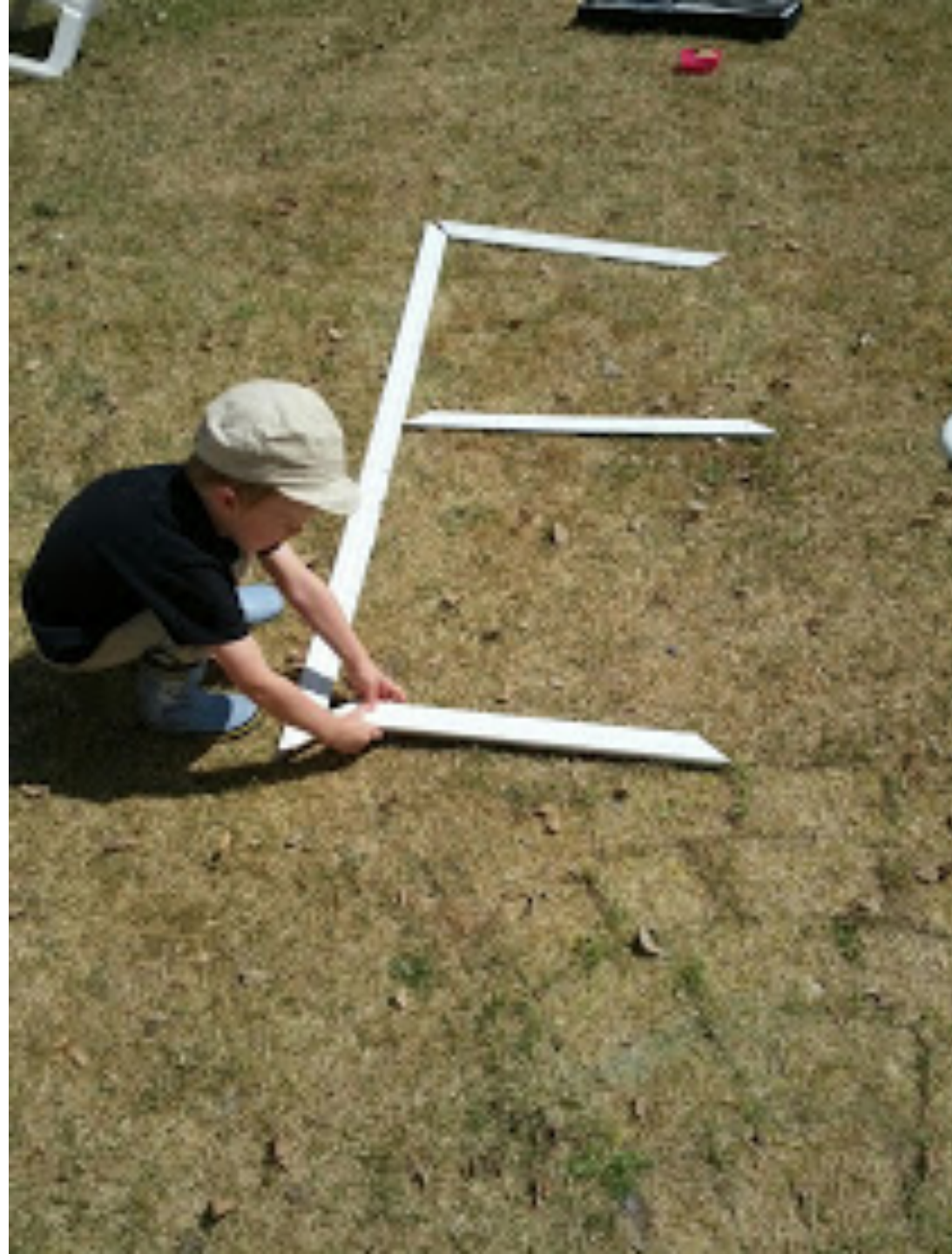
O P Q R S T U V

W X Y Z

9 Great **ABC** Games

CNN

IBM

HBO

Různé náhledy na didaktiku

- teorii vyučování a umění vyučovat
- teorii vzdělávání (19. stol.)
- teorii učení, která napomáhá rozvoji člověka
- teorie vyučování a vzdělávání (Skalková)
- věda, která po teoretické i praktické stránce studuje procesy vzdělávání (Kalhous, Obst, 1998)

Co je výchova?

Dualistické pojetí výchovy

A) Rozvoj přirozených vloh

- Rousseau: „Vše vychází dobré z rukou stvořitelových, vše se kazí v rukou člověka.“
- Výchova rozvíjí potence jedince, [Nové školy](#)

B) Překonávání přirozených sklonů a jejich nahrazování návyky

- Durkheim: vše, co člověka dělá člověkem, je společenského původu
- Výchova je konverze lidské přirozenosti

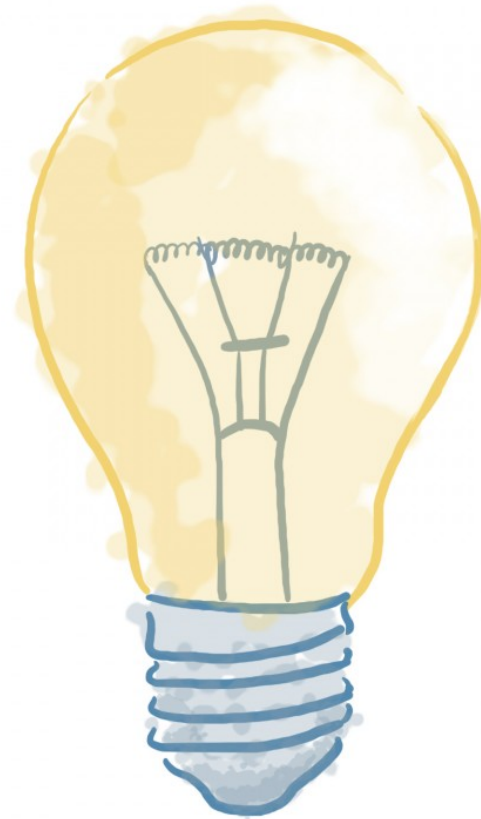
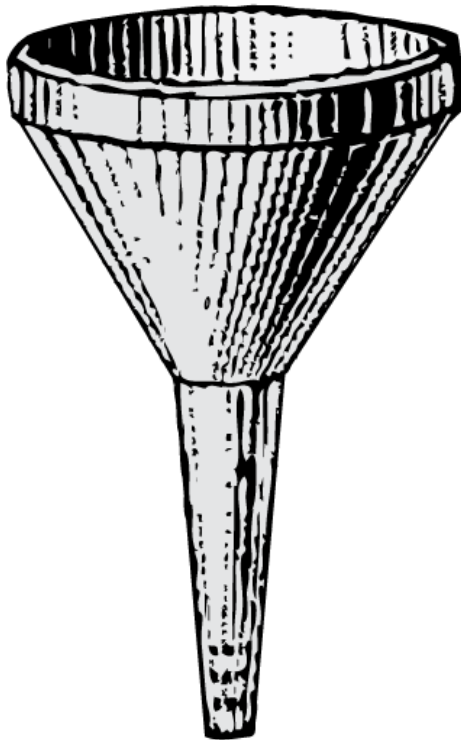
A) Přirozený rozvoj vrozených možností

- Rousseau: svobodný rozvoj dětské přirozenosti bez společenských zásahů a nátlaku
- Nikdy nezakazovat, nikdy netrestat a nikdy nic nepřikazovat. Co dítě nemůže pochopit, neučí se. Neučí se ani to, o co nejeví zájem.
- „Vše vychází dobré z rukou stvořitelových, vše se kazí v rukou člověka.“ (*Emil I*)
- Počátkem 20. století na Rousseaua navazuje hnutí Nové školy, později alternativní školy

B) Překonávání přirozených sklonů a jejich nahrazování návyky

- Durkheim: vše, co člověka dělá člověkem, je společenského původu
- Výchova by měla učinit člověka citlivým vůči obecnějším strukturám
- Dětská nehotovost vyžaduje ochrannou péči a výchovu, která má moralizující a motivující funkci
- Vychovatel vede k transcendentním hodnotám

Co je vzdělávání?

Co je vzdělávání?

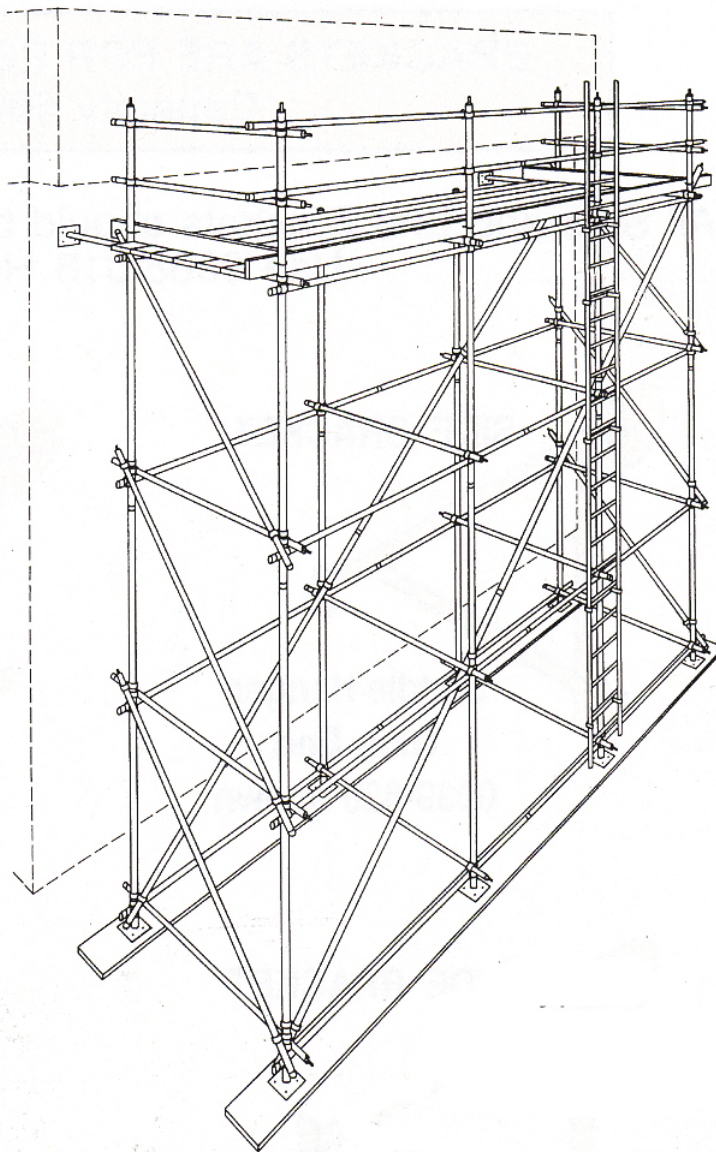
- Předávání hotových poznatků
- Konstruování významu
- Uvádění do světa kultury
- Rozvíjení dovedností a schopností
- Utváření klíčových kompetencí

Axiom č. 2

Žáci nejsou roboti

*Žáci se nikdy neučí přesně to,
co říká učitel.*

Specifičnost didaktiky

Definice didaktiky

- Didaktika je profesní věda pro učitele
- Umožňuje propojovat učitelovo pojetí výuky s didaktickou teorií
- Propojuje teorii, výzkum a praxi
- Diferencuje se na oborové didaktiky

Axiom č. 3

Specifičnost didaktiky

Účelový vztah (cíl → metoda)

Plánování nejlepší výchovy a vzdělávání

Která teorie vyučování je nejlepší?

Jak vyučovat?

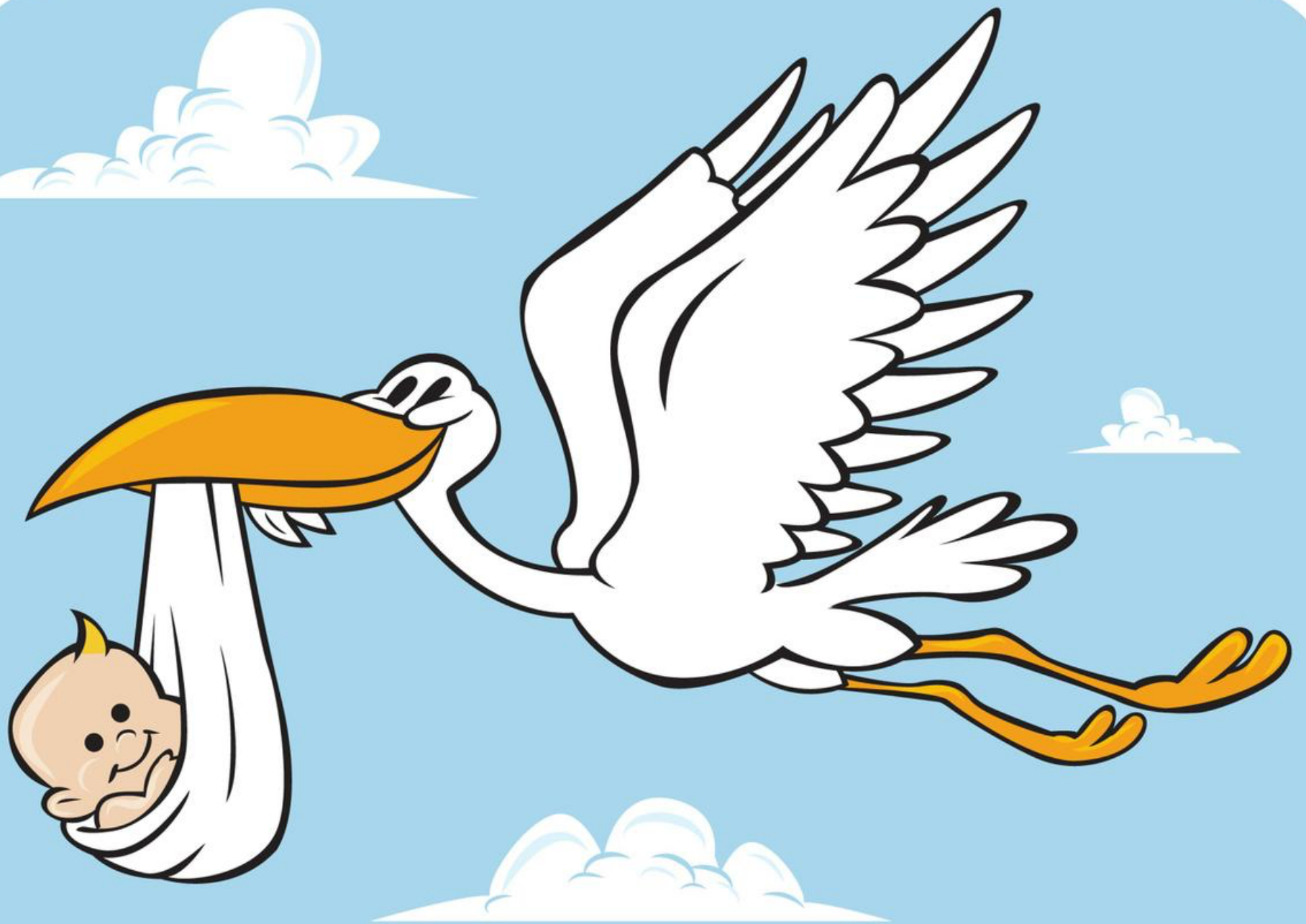
Axiom č. 4

*Neexistuje jedna univerzální
metoda vyučování.
Přesto budeme hledat základní
parametry dobré výuky.*

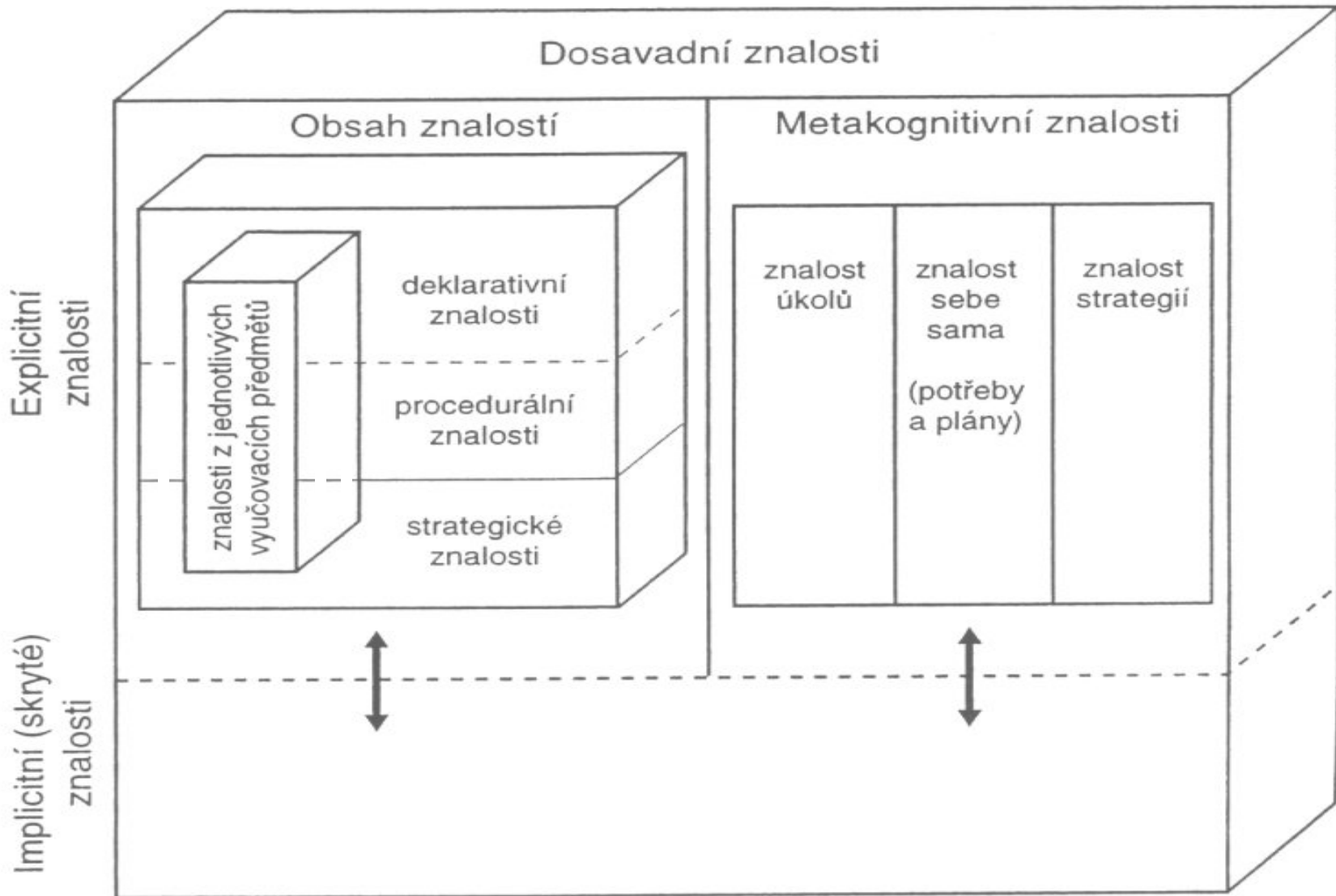

Jean Piaget: Prekoncepty

- Rovnováhy je dosaženo skrze
 - Asimilaci
 - Akomodaci
 - Příklad: nestálost objektů
- Konstrukce poznání

Dochy: Dosavadní znalosti

Vygotskij: Zvnitřnění sociálních interakcí

„každá psychická funkce se v kulturním vývoji dítěte objevuje na scéně dvakrát, ve dvou plánech – nejprve v sociálním, potom v psychologickém, nejprve mezi lidmi jako kategorie interpsychická, potom uvnitř dítěte jako kategorie intrapsychická“ (1978, s. 121)

Vygotskij: Zóna nejbližšího vývoje

Co dítě
nebude
umět

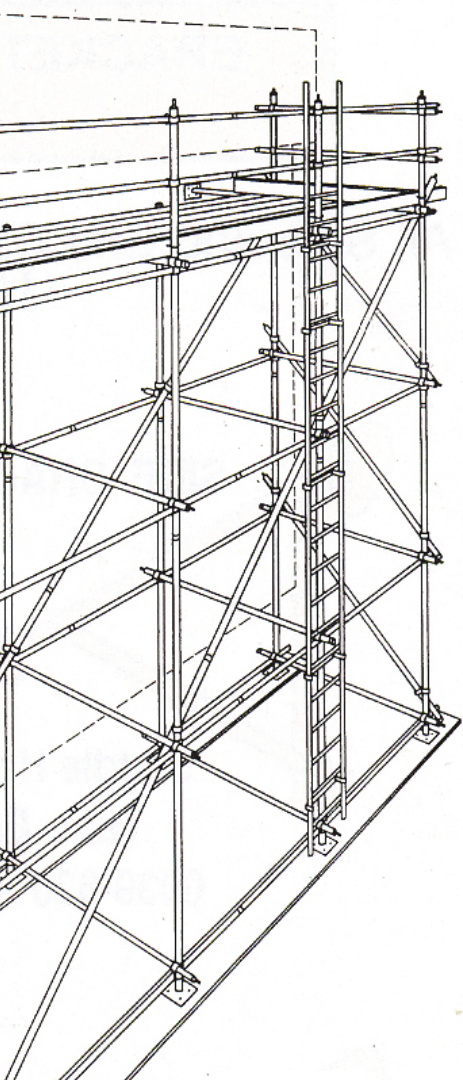
Co
dítě
umí

ZNV
Co se dítě
naučí

Definice zóny nejbližšího vývoje

vzdálenost mezi aktuálním stupněm rozvoje (založeném na samostatném vývoji) a potenciálním stupněm rozvoje, který je podmíněn vedením dospělého nebo spoluprací se schopnějšími vrstevníky

Bruner: Koncepce lešení (*scaffolding*)

Proces, který umožní dítěti nebo začátečníkovi řešit problém, splnit úlohu nebo dosáhnout konkrétního cíle, který přesahuje hranice neasistovaného úsilí.

(Bruner)

Ž Matěj: Naše soustava se skládá z osmi planet a z toho jedna je Země. Planety obíhají kolem osy, středem Sluneční soustavy je Slunce. Planety jsou v tomto pořadí: Merkur, Venuše, Země, Mars, Jupiter Saturn, Uran, Neptun.

U: No, není to zlé, ale vadí mi, že se otáčí kolem osy, jo. Ale tam, představ si, že máš planetu a máš osu tady. *(kreslí na tabuli planetu a mimo ni kreslí osu)* Myslíš, že se ta planeta otáčí takhle dokola? *(ukazuje, jak by se planeta mohla otáčet)*

Ž Matěj: Ne.

U: Takže kolem jaké osy?

Ž Matěj: Kolem své.

U: Tam musí být kolem své osy, jo? Takže ... kolem osy, točí se kolem osy ... musí to být tedy naprosto přesné.

Ausubel: Smysluplné učení

- Učení nejde bez žákovy přičinění
- Žák se musí naladit na učení a pak v učení vytrvat
- Žáky by si měl své učení řídit sám
- Cíle výuky by se měly stát žákovými cíly
- Žáci se liší nejen svými styly učení, ale i představami o učení a škole

Autoregulace

- Samostatné řízení procesu učení
- Sebepoznání a rovněž způsobilost sám sebe utvářet a zdokonalovat se zřetelem na stanovené cíle a plán (Helus, Pavelková, 1992)
- Škola by měla žákům umožnit naučit se, jak se mají učit
- Motivace jako komponenta autoregulace

Fáze autoregulace	<i>Dimenze</i>	<i>Dovednost</i>
Uvažování	Vytyčování specifických, uspořádaných a vzdálenějších cílů	<i>Dovednost stanovit si vlastní cíle</i>
	Osobní zdatnost a způsobilost zvládnout úkol, osvojení strategie pro dosažení cíle	<i>Dovednost osvojit si potřebné strategie pro zvládnutí úkolu</i>
	Orientace na průběh učení	
	Vnitřní motivace	
Provádění a volní kontrola	Jasně plánování, efektivní řízení času	<i>Dovednost plánovat a efektivně řídit čas</i>
	Sebeinstruování, vyučování sebe sami, důvěra ve své schopnosti	<i>Dovednost monitorovat výkon a vyučovat sám sebe</i>
	Kontrola průběhu, rekonstrukce kontextu za účelem kompatibility s cíli	<i>Dovednost kontrolovat a měnit průběh za účelem dosáhnutí cíle</i>
Sebe-reflexe	Sebehodnocení	<i>Dovednost hodnotit použitý postup a metody</i>
	Příčiny úspěchu a neúspěchu, atributy plynoucích příčin	<i>Dovednost stanovit příčiny úspěchu/neúspěchu</i>
	Pozitivní reakce, adaptace na měnící se podmínky	<i>Dovednost přizpůsobit budoucí metody</i>

Hattie: Zviditelnění učení

- Explicitní cíl výuky
- Rozpracovaná zpětná vazba
- Učitel musí vědět, co se žák naučil
- Vlastní očekávání žáka jakých výsledků chce dosáhnout
- Učitel by měl žáky vést k přemýšlení o vlastních cílech

Základní parametry dobrého vyučování

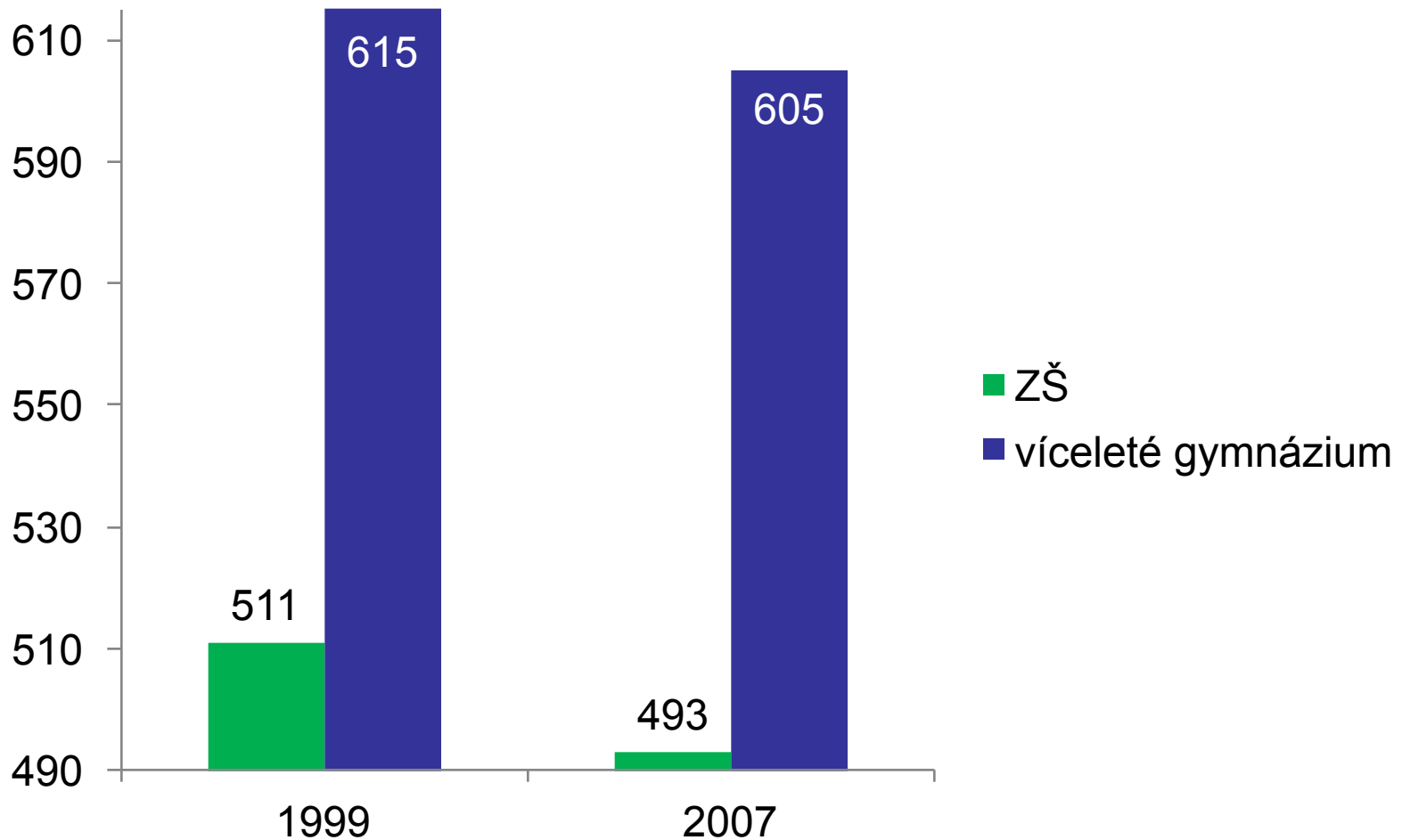
1. Prekoncepty: počítejte se jejich znalostmi
2. Zóna nejbližšího vývoje: dejte jim, co potřebují
3. Lešení: a trochu přidejte
4. Smysluplnost: propojujte kognitivní a emocionální aspekty
5. Autoregulace: zviditelňujte proces učení žáků

Jak si vybrat školu?

Jak si vybrat školu

- Webové stránky ([článek Mareše a Lukase](#))
- Priority školy (kodex školy)
- Inspekční zprávy
 - Ne vždy na stránkách školy
 - Viz [Česká školní inspekce](#) - v [registru inspekčních zpráv](#)
- Seznam všech škol [Ústav pro informace ve vzdělávání](#)

Čeští žáci v mezinárodním srovnání

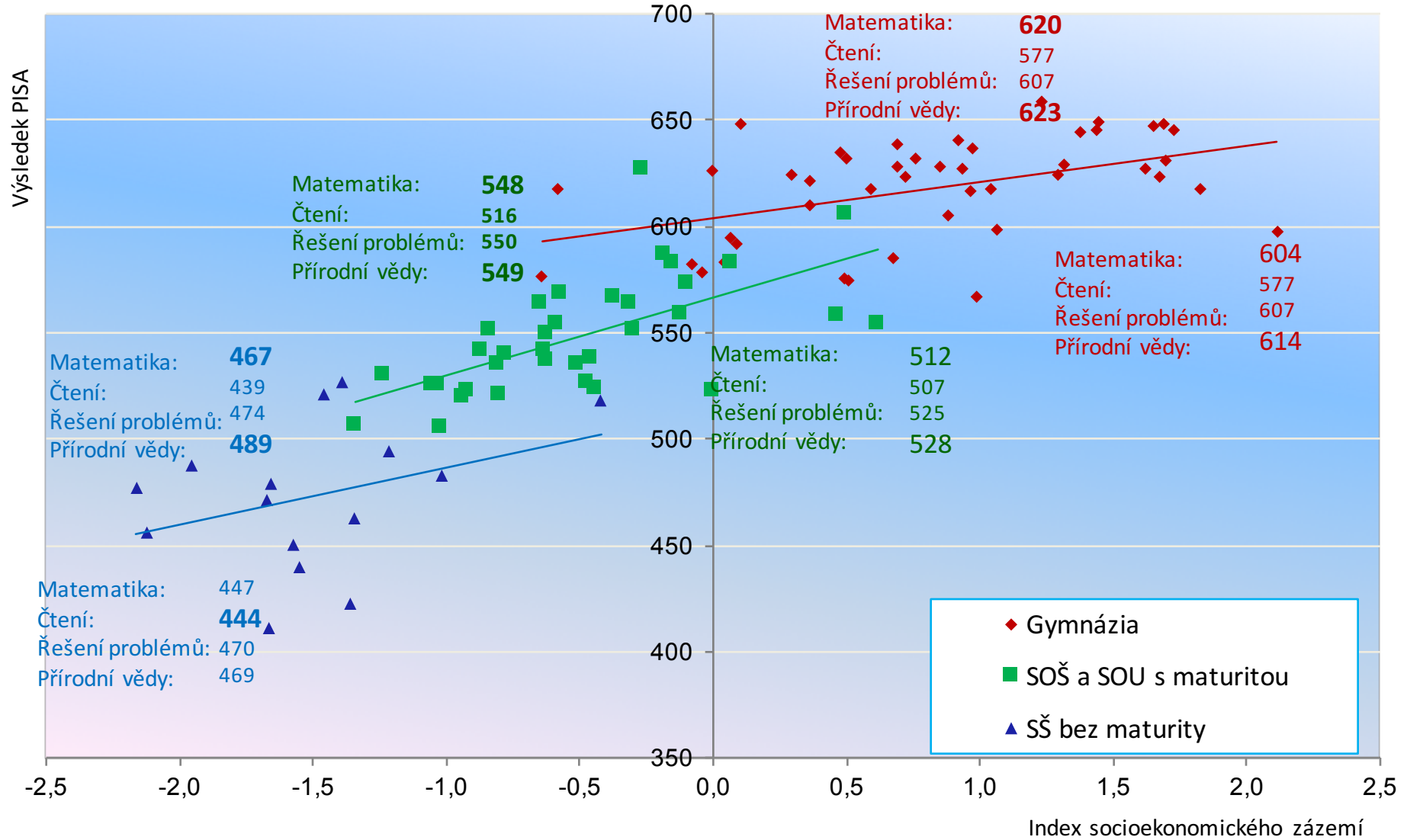

Výsledky žáků ZŠ a víceletých gymnázií v matematickém testu (TIMSS)

Střední školy: PISA: G, SOŠ+SOU, SŠ bez m.

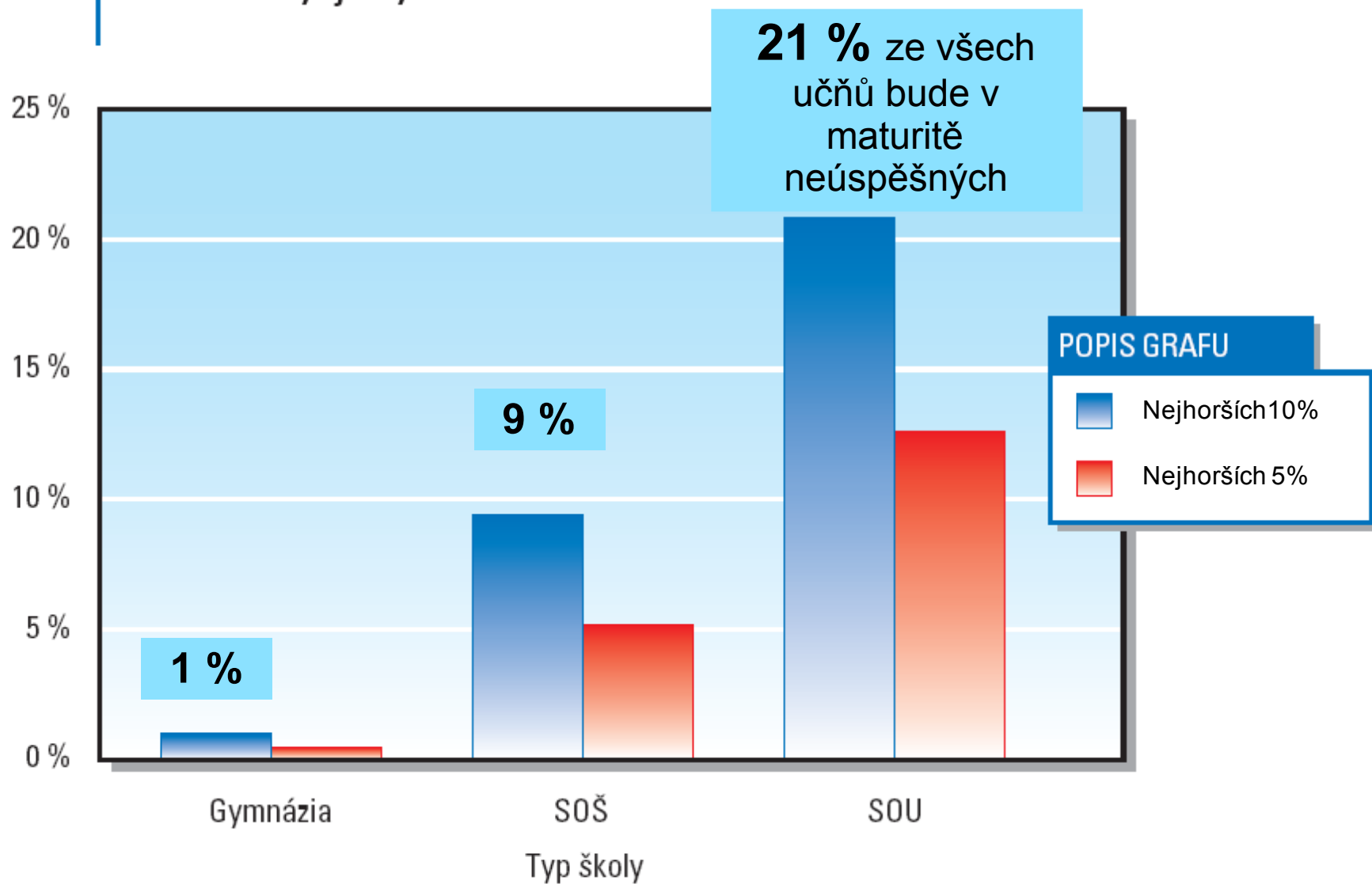
Šest skupin středních škol podle výsledku v PISE a socioekonomického zázemí

PISA 2003, Gymnázia, SOŠ a SOU s maturitou a SŠ bez maturity

Maturita nanečisto – podíl neúspěšných žáků podle typu školy

Český jazyk 2005

Jak si vybrat školu

- Školní vzdělávací program: [ZŠ Tábořská](#), [Gymnázium Rumburk](#), [Gymnázium Slovanské náměstí Brno](#), [Moravské gymnázium](#)
- Granty
- Hierarchie důvěryhodnosti
- Teorie pískoviště